

Taristuministri määruse „Nõuded väikelaeva varustusele ning sellise väikelaeva ohutusnõuded, millega korraldatakse tasu eest vabaajareise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse meresõiduohutuse seaduse § 35⁴ lõike 5 alusel.

Eelnõukohases määruses seotakse väikelaeva kohustusliku varustuse nõuded kaldast kaugenemisega. Määrus on kavandatud kehtestada uue terviktekstina, sest võrreldes kehtiva määrusega – majandus- ja kommunikatsiooniministri 11. mai 2011. a määrus nr 32 „Nõuded väikelaeva varustusele ning väikelaeva kategooriad vastavalt väikelaeva konstruktsioonile, samuti sellise väikelaeva ohutusnõuded, millega korraldatakse tasu eest vabaajareise“ – jääb muutmata vaid üks paragrahv. Samuti loobutakse teksti jaotamisest peatükkideks, kuna määruse pikkus ja sätete eesmärgid ei nõua seda. Seega tunnistatakse määrus nr 32 kehtetuks.

Eelnõukohase määruse eesmärk on suurendada väikelaevade üldist ohutust, pakkudes nüüdisaegsemat ja tõhusamat lähenemist. Võrreldes kehtiva määrusega leevendatakse nende väikelaevade kohustusliku varustuse nõudeid, mis sõidavad ranniku vahetus läheduses või kitsastel jõgedel.

Kehtivast määrusest jäetakse välja väikelaeva konstruktsiooni kategooriate regulatsioon. Kuna väikelaeva konstruktsiooni kategooria peab märkima väikelaeva registreerimistunnistusel, siis on otstarbekas näha vastav regulatsioon majandus- ja kommunikatsiooniministri 10. aprilli 2014. a määruses nr 29 „Väikelaeva, alla 12-meetrise kogupikkusega laeva ja jeti registreerimise eeskiri”.

Võrreldes kehtiva määrusega sätestatakse kohustusliku varustuse nõuded selle järgi, kui kaugel kaldast väikelaev sõidab. Kui A- või B-kategooria väikelaev kaugeneb kaldast merel rohkem kui 5 meremiili või sisevetel rohkem kui 9 km, peab sellel olema varasemalt C- ja D-kategooria väikelaevadel nõutav varustus Paragrahvi 2 lõige 4 kohustab väikelaevajuhti komplekteerima väikelaeva ka lisavarustusega, arvestades sõidupiirkonda, väikelaeva konstruktsiooni ja ilmastikuolusid.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Kliimaministeeriumi merendusosakonna õigusnõunik Aleks Martin Rebane (tel +327 625 6307, e-post aleks.rebane@kliimaministeerium.ee) koostöös Transpordiameti laevandusosakonna väikelaevade üksuse juhataja Rait Pritsiga (tel +327 5553 0062, e-post Rait.Prits@transpordiamet.ee). Keeletoimetuse tegi Justiits- ja Digiministeeriumi keeetoimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee). Eelnõu õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Helen Holtsman (tel +372 626 2820, e-post helen.holtsman@kliimaministeerium.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud majandus- ja kommunikatsiooniministri 10. aprilli 2014. a määruse nr 29 „Väikelaeva, alla 12-meetrise kogupikkusega laeva ja jeti registreerimise eeskiri“ eelnõuga.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kümnest paragrahvist.

Paragrahv 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Võrreldes kehtiva määrusega on reguleerimisalast jäetud välja väikelaeva konstruktsiooni kategooriad, sest eelnõu väikelaeva kategooriaid ei reguleeri. Väikelaeva konstruktsiooni kategooriad sätestatakse edaspidi majandus- ja kommunikatsiooniministri 10. aprilli 2014. a määruses nr 29 „Väikelaeva, alla 12-meetrise kogupikkusega laeva ja jeti registreerimise eeskiri“.

Paragrahv 2 sätestatakse väikelaeval nõutava varustuse nimekiri. Praegu on väikelaeval nõutava varustuse nimekiri esitatud kehtiva määruse lisas. Nimekiri kehtestatakse edaspidi määruses ning selle järgi, kui kaugel väikelaev kaldast sõidab. Konstruktsioonikategooria järgi ei ole mõistlik varustuse nõudeid määrata, kuna kategooriat läheb tarvis vaid väikelaeva registreerimisel ning sellel ei ole seost väikelaeva ohutusvarustusega.

Paragrahvi 2 lõikes 1 sätestatud varustuse nõuded kehtivad väikelaevadele, mis kaugenevad kaldast merel kuni 5 meremiilini või sisevetel kuni 9 kilomeetrit. Paragrahvi 2 lõikes 2 sätestatud varustuse nõuded kehtivad väikelaevadele, mis sõidavad merel kaldast kaugemale kui 5 meremiili või sisevetel kaugemale kui 9 kilomeetrit.

Paragrahvi 2 lõige 3 sätestab, millisel varustusel peab olema SOLAS sertifikaat või CE- märgis. Päästevahendite SOLAS sertifikaat on rahvusvaheliselt tunnustatud dokument, mis tõendab, et päästevahend on valmistatud rahvusvahelisekonventsiooni inimelude ohutusest merel (ingl k *Safety of Life at Sea*, lühendatult SOLAS) nõuete kohaselt. CE-märgise määratleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93, artikli 2 punkt 20. Selle märgisega märgib tootja, et toode vastab toodete turustuse tingimusi ühtlustavate ELi õigusaktide nõuetele. SOLAS sertifikaat või CE-märgis märgitakse tootja poolt, mistõttu ei teki laevaomanikul lisakohustusi

Paragrahvi 2 lõige 4 kohustab väikelaevajuhti täiendama oma kogemuste põhjal väikelaeva varustust lisaks lõigetes 1 ja 2 nõutule muu vajaliku varustusega, arvestades seejuures sõidupiirkonda, väikelaeva konstruktsiooni ning ilmastikuolusid. Sellise varustuse hulka kuuluvad näiteks piisav kütusevaru, radaripeegeldi, triivankur, avariivarustus (teip, tööriistad, koonuskorgid jne), purjejahil ohutusvööd, päästeparv, pootshaak, kajalood, lisatulekustuti, pikemad lisaotsad, lisaankur koos ankrutsaga, ankrukett, nuga kokpitis vms.

Paragrahv 3 sätestatakse põhinõuded väikelaeva varustusele. Võrreldes kehtiva määrusega on jäetud välja viide konstruktsioonikategooriale.

Paragrahv 4 sätestatakse nõuded väikelaeva päästevarustusele. Võrreldes kehtiva määrusega jäetakse välja seotus konstruktsioonikategooriaga ning lisatakse SOLAS või CE-märgise nõue päästevestidele ja ujuvusvahenditele.

Paragrahv 5 sätestatakse nõuded väikelaeva pürotehnika kohta. Võrreldes kehtiva määrusega jäävad nõuded samaks.

Paragrahv 6 sätestatakse nõuded väikelaeva tulukustutusvahendite kohta. Võrreldes kehtiva määrusega asendatakse viide tuleohutuse seaduse alusel antud ja praegu kehtetule määrusele viitega kehtivale määrusele.

Lõikega 2 lisatakse lisatulekustuti nõue.

Võrreldes kehtiva määruse sõnastusega jääb lõike 3 sõnastus samaks.

Lõikes 4 täpsustatakse tuleteki nõuet. Kehtivas määruses nõutakse tuleteki ainult A- ja B-kategooria väikelaevade puhul, kuid lahtise leegiga küttekeha, põlev vedelik või gaasiseade võib olla ka C- või D-kategooria väikelaeval. Muudatusega ühtlustakse tuleteki nõue ohutuse tagamiseks kõikidel väikelaevadel kategooriast sõltumata.

Paragrahvis 7 sätestatakse nõuded väikelaeva esmaabivahendite kohta. Võrreldes kehtiva määrusega jäetakse välja viide töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 4 lõike 4 alusel antud sotsiaalministri määrusele, kuna alates 01.01.2019 on muutunud nimetatud volitusnormi sisu ja kehtetu on sotsiaalministri 13.12.1999 määrus nr 82 „Esmaabi korraldus ettevõttes kehtestamine“, mis nägi ette esmaabivahendite miinimumnõuded. Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse §-i 13² kohaselt on nüüd esmaabivahendite miinimumnõuded soovituslikud, et tagada paindlikkus ja otsustusõigus. Väikelaeva esmaabivahendite valikul tuleb eelnõukohaselt arvestades sõidupiirkonda ja võimalikke riske.

Paragrahvis 8 sätestatakse nõuded väikelaeva ankrute ja pukseerimisvarustuse kohta. Kehtivas määruses on nõuded seotud väikelaeva konstruktsioonikategooriaga. Edaspidi kehtestatakse nõuded varustuse kohta selle järgi, kui kaugel väikelaev kaldast sõidab.

Paragrahvis 9 sätestatakse ohutusnõuded väikelaevale, millega korraldatakse tasu eest vabaajareise. Kehtivas määruses on selliste väikelaevade nõutud lisavarustus seotud konstruktsioonikategooriaga. Ohutusnõuded kehtestatakse edaspidi selle järgi, kui kaugel väikelaev kaldast sõidab.

Lisaks täpsustatakse väikelaeva juhi kohustusi teavitada väikelaeva pardal viibijaid ohutus- ja keskkonnanõuetest, päästevarustuse paiknemise ja kasutamise nõuetest ning ohutust liikumisest ja käitumisest väikelaeval. Väikelaevajuht selgitab ka, et reisijad peavad täitma ohutusnõudeid ja laevajuhi suuniseid ohutuks käitumiseks.

Paragrahviga 10 tunnistatakse kehtetuks kehtiv määrus, kuna kavas on kehtestada uus terviktekst.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul on puutumus Euroopa Liidu õigusega. Eelnõukohase määruse nõuded väikelaevade varustusele ühtlustatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2013/53/EL väikelaevade ja jettide kohta ning direktiivi 94/25/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta.

4. Määruse mõjud

Määrusel ei ole demograafilist mõju ega mõju elu- ja looduskeskkonnale. Samuti ei mõjuta määrus majandust, riigi julgeolekut, välissuhteid, regionaalarengut ega riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldust.

Määrusel on positiivne mõju väikelaeva omanikele ja juhtidele, sest leevendatakse kohustusliku varustuse nõudeid nendele väikelaevadele, mille konstruktsioonikategooria, näiteks A ja B, nõuab ebaproportsionaalselt suurt hulka varustust ranniku vahetus läheduses või kitsastel jõgedel sõitmisel.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too kaasa lisakulusid ega tulusid. Samuti ei too määruse rakendamine kaasa lisatööd.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse koostöölastamiseks Kaitseministeeriumile, Siseministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Laevajuhtide Liidule, Eesti Paadiomanike Klubile, Eesti Merepäästeühingule, Eesti vabatahtlikule mere- ja järvepäästele ning Päästeliidule eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu.